

ધોરણ : 5

ગુજરાતી

કાવ્ય : 7

અલ્લક - દલ્લક
- બાલમુકુન્દ દવે

આજનું આયોજન

- ✓ પ્રસ્તાવના
- ✓ કાવ્ય શ્રવણ અને સમજૂતી
- ✓ શબ્દાર્થ
- ✓ સ્વાધ્યાય

પ્રસ્તાવના

આ ઊર્મિગીતમાં રાસલીલાનો પ્રસંગ વણી
લેવાયો છે. બાળકોને ગાવું ગમે એવું આ
કાવ્ય છે. એમાં પ્રાસ, ઢાળ તેમજ શબ્દ
નોંધપાત્ર છે. તેમજ શ્રીકૃષ્ણ રાધા અને
ગોપીઓ સાથે રાસ રમે છે તે સુંદર
રાસલીલાનું વર્ણન કર્યું છે .

કાવ્ય શ્રવણ અને સમજૂતી

અલ્લક દલ્લક, ઝાંઝર, ઝલ્લક,
રઢિયાળો જમનાનો મલ્લક,
એથી સુંદર રાધાગોરી,
મુખડું ઝળકે ઝલ્લક ઝલ્લક !

કાવ્ય શ્રવણ અને સમજૂતી

આભે પૂનમ ચાંદ ઊઝ્યો છે,
રાસ ચઝ્યો છે છમ્મક છમ્મક!
ગોપી ભેળો કાન ધૂસ્યો છે,
ઢોલક વાગે ઢમ્મક ઢમ્મક !

કાવ્ય શ્રવણ અને સમજૂતી

રાધિકાનો હાર તૂટે છે,
મોતી ચળકે ચલ્લક ચલ્લક !
બધાં જડ્યાં પણ એક ખૂટે છે,
રુએ રાધિકા છલ્લક છલ્લક !

કાવ્ય શ્રવણ અને સમજૂતી

લીધું હોય તો આલને, કાના !
મોતી મારું ચલ્લક ચલ્લક !
તારાં ચરિતર છે ક્યાં છાનાં ?
જાણે આખો મલક મલ્લક !

કાવ્ય શ્રવણ અને સમજૂતી

કાને ત્યાંથી દોટ મૂકી છે,
રીસ ચડી ગોપીજનવલ્લભ.
કદંબછાયા ખૂબ ઝૂકી છે,
બંસી છે. અલપ ઝલપ !

કાવ્ય શ્રવણ અને સમજૂતી

રાધા દોડે ચિત્ત અધીરે,
રાસ રચ્યો છે અલ્લક દલ્લક
સૂર વણાયે ધીરે ધીરે,
ઉર તણાયે પલ્લક પલ્લક !

કાવ્ય શ્રવણ અને સમજૂતી

અલ્લક દલ્લક, અંઝર, ઝલ્લક,
રઢિયાળો જમનાનો મલ્લક,
એથી સુંદર રાધાગોરી,
મુખડું ઝળકે ઝલ્લક ઝલ્લક !

શબ્દાર્થ

આંઝર

- પગે પહેરવાનું એક ધરેણું

રઢિયાળો

- આંખ ઠારે તેવો, સુંદર, મનમોહક

જમના

- યમુના

મલ્લક

- મલક, પ્રદેશ

ઝળકે

- યમકે

ઝલ્લક ઝલ્લક

- ઝળક ઝળક

શબ્દાર્થ

ઢોલક	- ઢોલ
આલને	- આપને
કાનો	- કનૈયો, બાળકૃષ્ણ
ચરિતર	- ચરિત્ર
ગોપીજનવલ્લભ	- ગોપીઓના વહાલા કૃષ્ણ
કદંબ	- એક વૃક્ષનું નામ
બંસી	- વાંસળી

સ્વાધ્યાય

પ્રશ્ન : 1 નીચે આપેલા સવાલના જવાબ આપો

1) રાધા કોના કરતાં સુંદર છે ?

જ. રાધા જમનાના રઢિયાળા પ્રદેશ કરતાં સુંદર છે .

2) રાસ ક્યાં રચાયો છે ?

જ. રાસ પૂનમની ચાંદની રાતે રચાયો છે .

3) રાસમાં કોણ કોણ રમે છે ?

જ. રાસમાં શ્રીકૃષ્ણ , રાધા અને ગોપીઓ રમે છે .

સ્વાધ્યાય

4) શ્રીકૃષ્ણ ક્યાં બેસીને બંસી વગાડે છે ?

જ. શ્રીકૃષ્ણ કદંબ વૃક્ષની છાયામાં બેસીને બંસી વગાડે છે .

5) રાધિકા કોની પાસે શું માંગે છે ?

જ. રાધિકા શ્રીકૃષ્ણ પાસે પોતાનું ખોવાયેલું ચળકતું મોતી માંગે છે .

6) રાસ રમતાં રાધિકાનું શું ખોવાયું ?

જ. રાસ રમતાં રાધિકાનું મોતી ખોવાયું .

સ્વાધ્યાય

પ્રશ્ન : 2 સમાનાર્થી શબ્દ લખો .

1) રઢિયાળું	-	સુંદર , મનમોહક
2) મુખડું	-	મુખ
3) પૂનમ	-	પૂર્ણિમા
4) રીસ	-	ગુસ્સો , રોષ
5) મુલક	-	પ્રદેશ
6) ઉર	-	હૃદય

સ્વાધ્યાય

પ્રશ્ન : ૩ રાસલીલાના પ્રસંગનું વર્ણન કરો .

યમુનાનો મનમોહક મુલક છે . પૂનમની રાત છે . આલમાં ચાંદ
ઊગ્યો છે . આ પૂનમની શીતળ ચાંદનીમાં સુંદર મજાનો રાસ
જામ્યો છે . ઢમ્મક ઢમ્મક ઢોલ વાગી રહ્યો છે . અને ઢોલના સૂર
અને તાલમાં કાનો , રાધા અને ગોપીઓ રાસ રમી રહ્યા છે .
આમ સુંદર રાસલીલાનું વર્ણન ' અલ્લક દલ્લક ' કાવ્યમાં
કરવામાં આવ્યું છે .

Thank You.....

પ્રેરણા એજ્યુકેશન સોલ્યુટી દ્વારા સંચાલિત ®
OCEAN
કોચીંગ ક્લેસીસ

